

Propaganda urii și rolul ei în tragedia de la Srebrenica

Masacrul de la Srebrenica, petrecut în iulie 1995, rămâne una dintre cele mai întunecate pagini din istoria recentă a Europei. Acest masacru a marcat sfârșitul unui capitol tragic al războiului din Bosnia, dar a subliniat și pericolul letal al discursului de ură în declanșarea unor asemenea atrocități.

Conflictul Bosniac și contextul premergător

La începutul anilor 1990, destrămarea Iugoslaviei a dus la izbucnirea unor conflicte sângeroase pe teritoriul fostei federații. Bosnia și Herțegovina a declarat independența la 1 martie 1992, ceea ce a declanșat un război civil între bosniaci (majoritar musulmani), sârbi bosniaci și croați bosniaci. Sârbii bosniaci, sprijiniți de guvernul din Serbia, au lansat o campanie de epurare etnică împotriva populației musulmane.

Discursul de ură și rolul său în conflict

Unul dintre factorii centrali care au alimentat conflictul a fost discursul de ură promovat de liderii politici și militari. Radovan Karadžić, liderul sârbilor bosniaci, și generalul Ratko Mladić, comandantul forțelor militare sârbe, au folosit retorica naționalistă și ură pentru a mobiliza masele și a justifica atrocitățile comise.

Discursurile publice ale liderilor sârbi bosniaci au fost pline de termeni peiorativi și dezumanizanti la adresa musulmanilor bosniaci. Aceasta a avut ca efect nu doar justificarea violenței în ochii susținătorilor lor, ci și crearea unei mentalități de „noi împotriva lor” [1], unde orice act de cruzime era considerat legitim în numele protejării grupului etnic.

Propaganda și rolul surselor de informare în masă

Propaganda mediatică a jucat un rol de bază în alimentarea urii și justificarea violenței. Posturile de televiziune, ziarele și radiourile [2] controlate de naționaliștii sârbi au fost principalele canale prin care discursul de ură a fost diseminat către populație. Aceste surse de informare în masă au prezentat în mod constant musulmanii bosniaci ca fiind inamici periculoși, care amenințau existența sârbilor bosniaci.

Televiziunea a fost folosită în mod special pentru a difuza imagini și reportaje manipulatorii, menite să inducă frica și ura în rândul sârbilor. Aceste reportaje exagerau și inventau atrocități comise de musulmani, consolidând percepția că violența împotriva lor era o măsură defensivă necesară. Această propagandă intensă a desensibilizat publicul, pregătindu-l să accepte și chiar să susțină actele de violență extremă.

Ziarele și radiourile au completat acest efort, publicând articole și emisiuni care susțineau aceeași retorică. În loc să promoveze pacea și înțelegerea, mass-media a jucat un rol

activ în escaladarea conflictului, contribuind la polarizarea și radicalizarea comunităților.

Desfășurarea masacrului

Sârbii bosniaci doreau să creeze o entitate politică învecinată teritorial cu Republica Srpska, iar Srebrenica era o verigă cheie care trebuia „curățată etnic” pentru a permite acest lucru. În 1992, forțele militare și paramilitare sârbe au început procesul de „curățare etnică” a teritoriului bosniacilor, ucigând și strămutând mii de oameni.

În săptămânile care au precedat masacrul, zeci de mii de non-sârbi s-au refugiat la Srebrenica de atacurile sârbilor din nord-estul Bosniei. Refugiații se aflau sub protecția forțelor de infanterie olandeză, fără hrană și apă potabilă. Când au început bombardamentele în apropierea centrelor pentru refugiați din Srebrenica, comandantul olandez a sunat la sediul Organizației Națiunilor Unite (ONU) pentru a solicita „sprijin aerian apropiat”. Pe măsură ce bombardamentele s-au intensificat, mai mulți refugiați din taberele din sud au fugit în oraș. Comandantul olandez a cerut asistență Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO)[\[3\]](#) pentru a opri bombardamentele, cu toate acestea, asistența a fost întârziată. În după-amiaza zilei de 11 iulie, comandantul sârb Ratko Mladić a ajuns în oraș.

La 12 iulie 1995, zeci de autobuze au sosit la Srebrenica pentru a deporta femeile și copiii în afara zonelor controlate de sârbi. Pe parcursul a 30 de ore, aproximativ 23.000[\[4\]](#) de femei și copii au fost deportați. În timpul deportărilor, forțele sârbe au început să selecteze toți bărbații în vârstă de peste 12 ani pentru „interogarea presupuselor crime de război”, aceștia fiind ținuți în camioane și depozite.

Primele omoruri ale musulmanilor neînarmați au început pe 13 iulie 1995. Cel puțin 8.000[\[5\]](#) dintre ei au fost uciși. Până la 3.000 au fost împușcați chiar pe câmp, alții au fost prinși

în depozite, terenuri de fotbal, locuri de joacă de pe teritoriul școlilor, ferme, fiind masacrați cu mitraliere și grenade. Mii de cadavre au fost îngropate în gropi comune. Unele dintre acestea au fost recuperate și reîngropate, dar identificarea s-a dovedit extrem de dificilă.

Rolul comunității internaționale și ONU

Reacția comunității internaționale la masacrul de la Srebrenica a fost una tardivă și inadecvată. Deși ONU declarase Srebrenica „zonă protejată”, forțele sale nu au putut preveni atrocitățile. Inerția și incapacitatea ONU de a acționa au fost criticate sever, subliniind eșecul comunității internaționale de a proteja civilii.

Condamnarea evenimentelor și justiția post-conflict

Masacrul de la Srebrenica a fost catalogat [\[6\]](#) drept genocid de Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie și de Curtea Internațională de Justiție. Radovan Karadžić și Ratko Mladić au fost condamnați pentru rolul lor în genocid și alte crime împotriva umanității. Totuși, procesul de reconciliere și justiție în regiune rămâne complicat și controversat.

Ceea ce s-a întâmplat la Srebrenica a demonstrat o dată în plus puterea distructivă a discursului de ură. Demonizarea sistematică a unui grup etnic și promovarea fricii și urii pot duce la acte de violență inimaginabile. Masacrul de la Srebrenica este o lecție despre consecințele discursurilor politicienilor care promovează ura și violența extremă, precum și eșecul protecției internaționale. Este responsabilitatea colectivă să ne amintim aceste evenimente și să prevenim răspândirea urii și discriminării în orice formă.

[\[1\]](#) David Rohde – „Endgame: the betrayal and fall of srebrenica”, pag. 64

[2] <https://www.wcia.org.uk/blog/propaganda-and-srebrenica/>,
ultima accesare la 11.07.2024

[3] Ivor van der Stoel, Srebrenica: A 'Safe' Area", pag 82

[4]

<https://www.hmd.org.uk/learn-about-the-holocaust-and-genocides/bosnia/srebrenica/>, ultima accesare la 08.07.2024

[5] Ibidem

[6] <https://www.icty.org/>, ultima accesare la 11.07.2024